

De arme Overwinnaar.

In de hertenwereld komt dat voor.

Wanneer in September de liefde ontwaakt in de harten der snelle zonen van het woud, dan komt tegelijk de strijd en de afgunst. Ze twisten om het bezit van de vrouwtjes, en ze beslechten dien twist door een eerlijk gevecht. Dan komen de wapenen te pas, de geweldige takken, die als een wondere versiering hun hoofden tooien. Als volleerde schermers kruisen ze den degen, vangen de stooten op van de tegenpartij, en zoeken het geschikte oogenblik, om de scherpe punten te boren in de borst van den ander, die zich te veel bloot geeft.

En dan gebeurt het soms, dat de veelvertakte geweien van den een vastraken in die van den ander. Veerkrachtig waren ze, en ze weken uit door de geweldige krachtsinspanning, maar de dwarstakken beletten het terugtrekken. Hun kracht is niet toereikend om weer van elkander los te komen; menschenmacht kan hen niet scheiden. Onlosmakelijk verbonden zijn thans de vijanden, in lief en leed. Neen, in leed alleen. Er is niets goeds meer te wachten, niets dan een ellendige dood. Ze kunnen niet meer voort. Misschien sterft de een wel spoedig aan de reeds ontvangen wonden. Maar ook de overwinnaar is ten doode opgeschreven. Het grazen en het drinken is hem bijna onmogelijk. Aan den jager kan hij niet ontkomen. En zoo lang hij nog leeft, moet hij zijn tegenstander met zich voortslepen, zijn overwonnen vijand.

Het is om deernis te hebben met het arme dier. En dat hebben ook de mededieren, tot het andere hert toe, die in den overwinnaar geen mededinger meer ziet, maar een ongelukkige, die het slachtoffer is van zijn ongebreidelde hartstocht.

Arme overwinnaar! In plaats van de hinde zijner keuze mee te voeren naar zijn woning, gaat hij den dood tegemoet, den langzamen dood. Is er pijnlijker teleurstelling denkbaar?

't Is een tafereel uit de dierenwereld, waar ieder jaar dezelfde strijd gestreden wordt. Gewoonlijk zijn daar overwinnaars, die triomfantelijk heentrekken met den buit, en overwonnenen, die beschaamd de eenzaamheid zoeken, of die hun nederlaag betalen moeten met den dood. Maar ook zijn daar de arme overwinnaars, die de vruchten van hun overwinning niet plukken; die uitgeput neervallen gelijk de overwonnenen. Al hun strijd, al hun moed en dapperheid, al hun inspanning en energie brengt hun niets aan. Overwinnaars zijn ze; de eer is gered, maar het doel is niet bereikt; de overwinnaar is armer dan toen hij begon.

In de dierenwereld kan daarbij geen sprake zijn van zelfverwijt. De herten volgden hun natuur, en wanneer een dier doet naar zijn aard, kan geen verwijt hem treffen. Medelijden verdient het arme hert, dat aan zijn dooden tegenstander gebonden is, en men zou geneigd zijn een traan te wijden aan zijn tragisch lot. Laten we hopen, dat een barmhartige kogel hem weldra verlost uit zijn ellende. Dan kan de jager zijn woning tooien met het ineengevlochten gewei van het overwonnen hert en van den armen overwinnaar.

Arme overwinnaar! Zal dat ook niet de naam zijn van wie uit de wereldworsteling in zegepraal terugkeert? Wie dat zijn zal, men zou profetengave moeten hebben, om het te kunnen zeggen. Nog pareeren de tegenstanders elkanders stooten en zoeken naar de blootgegeven plek van den ander, en nog is het niet te zien, wie en zelfs of iemand de overwinning behalen zal. En zoo een van beide partijen wint, wat zal hij winnen? Zoo Engeland de Duitschers terugdringt over den Rijn, zoo het te Berlijn den vrede voorschrijft, wat zal het winnen? Zoo Duitschlands soldaten, naar het aan Robert Hamerling toegeschreven gedicht, er nog in slagen, dat ze „Englands unberührten Grund betreten," wat zullen ze vandaar terugbrengen? Ook voor den overwinnaar zal het verlies oneindig grooter zijn dan de winst.

Wat zou de winst kunnen zijn? Hoort men Engeland, dan bedreigde Duitschland de vrijheid der volken van Europa; een winnend Engeland zou dus die vrijheid verzekeren. Luistert men naar Duitschlands stem, dan had Engeland zich de oppermacht ter zee aangematigd; een winnend Duitschland zou dus aan de wereld de vrije zee geven. Dat is eigen getuigenis, en stellig, een vrij Europa, een vrije zee voor het wereldverkeer, dat zijn dingen van waarde. De vraag doet zich echter op, of werkelijk die vrijheden zoo ernstig werden bedreigd, als men ons thans wil doen gelooven. En bovenal is het de vraag — neen, het is geen vraag, het is zeker, dat alle winst, die de oorlog brengen kan aan den overwinnaar, niet opwegen kan tegen het verlies, dat hij zelf lijdt.

Verlies in geld. We tellen de millioenen niet meer, die elken dag worden uitgegeven; we tellen het verlies van arbeid niet meer, die voortgebracht zou kunnen worden door zooveel mannen, nu aan den productieven arbeid onttrokken; we tellen niet meer de verbrande huizen, de verwoeste gronden, de vernielde oogsten, de gezonken schepen met hun rijke ladingen.

Verlies in menschen. Ach, we tellen zelfs de dooden niet meer, die daar opgestapeld liggen in massa-graven, of wier lijken op een grooten brandstapel worden verbrand. Ach, we tellen de verminkten niet meer, die voortaan levenslang misvormd en ongelukkig zullen zijn. Ach, we tellen niet meer de tientallen kinderen, die door bommen zijn getroffen, en de duizendtallen, die te gronde gaan omdat ze niet gevoed worden zooals het moest.

Verlies in zedelijkheid. Een menschenleven heeft geen waarde meer, zoo het het leven is van een vijand; zijn bezitting ontzien we niet, en we behandelen hem niet, zooals wij wenschen behandeld te worden; we liegen en bedriegen en noemen dat krijgslust; we verheffen ons op eigen deugd en grootheid en we kennen geen ootmoedigheid meer.

En wanneer wij dan straks — het doet er niet toe, wie die „wij" zijn — de overwinning hebben behaald, dan zullen we als een zwaren last meeslepen de gedachtenis aan al de onzen, die gevallen zijn; we zullen gebukt gaan onder de finantiële lasten; we zullen klagen over den achteruitgang der beschaving; maar we zullen ook meeslepen de gedachtenis aan den tegenstander, wiens verlies nog grooter is dan het onze; ook zijn dooden, ook zijn ellendigen zullen ons zwaar liggen op het hart. Overwinnaar zullen we zijn, maar geluk smaken in de overwinning zullen we niet. Waarlijk, wie uit dezen oorlog als overwinnaar terugkeert, hij heffe geen „Te Deum" aan; hij zinge geen „Nun danket alle Gott!" Slechts één lied vraagt om gezongen te worden: „Uit de diepte roep ik tot U!"

A. L.

1025